AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2014 / 48 • Mart 2014

DAĞLIK KARABAĞ VE KIRIM: ÇİFTE STANDARTLARIN BİR KARŞILAŞTIRMASI

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Kırımda hızlı bir şekilde gelişen olaylar zinciri dünya kamuoyunda ve uluslararası ilişkilerde zıtlaştırıcı bir etki yaratmıştır. Kırım meselesiyle ilgili tartışma temel olarak bir yanda Rusyanın, diğer yanda ise Avrupa Birliği (AB) ve Amerika olduğu iki taraf arasında devam etmektedir.

Tartışmanın bir tarafında Rusya vardır: Ukraynadaki geçici hükümetin gayrimeşru olduğunu öne sürmekte ve Ukraynada tekrar anayasal düzenin sağlanması için çağrılarda bulunmaktadır. Özerk Kırım Cumhuriyetinin Ukraynadan ayrılmasını ise, Ukraynadaki siyasi gelişmelere karşı doğal bir tepki olarak görmektedir. Bununla bağlantılı olarak, Rusyaya göre Kırımın Ukraynadan kopuşu hem yasaldır, hem de meşrudur. Bu sebepten dolayı Rusya için, bahsi geçen özerk cumhuriyetin Rusyanın parçası olmak yönündeki referandumunu kabul etmesi herhangi bir sorun teşkil etmemiştir.

Diğer tarafta ise AB ve Amerika vardır: ikisi de Kırımın Ukraynadan ayrılmış olmasına hararetli bir şekilde karşı çıkmaktadırlar. Ukraynanın devrik başkanı Viktor Yanukovychi toplu gösteriler sayesinde görevinden alınmış yozlaşmış bir siyasetçi olarak görmektedirler. Bu sebepten dolayı ise Ukraynadaki geçici hükümeti meşru olduğunu ileri sürmektedirler. Bu gerekçelerden yola çıkarak AB ve Amerika, Rusyanın Kırıma olan askeri müdahalesini ve Kırımın Ukraynadan ayrılışını hem Ukraynanın toprak bütünlüğünün hem de uluslararası hukukun bir ihlali olarak görmektedir. ABnin ve Amerikanın bu konudaki görüşleri o kadar sabittir ki Rusyaya ve Kırımın Ukraynadan ayrılmasıyla bağlantılı olan kişilere karşı bazı yaptırımlar uygulamaktan çekinmemişlerdir.

Kırım, devam etmekte olan, detayları bulanık olan ve hakkında uluslararası kamuoyunda görüş birliği olmayan bir meseledir. Ancak aynı şeyler Kırım meselesi ile benzerlikleri olan Dağlık Karabağ sorunu için söylenemez. Kırımla ilgili olan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, Dağlık Karabağ sorunu dış politikası ilkelerinin ne kadar tutarsız bir şekilde uygulamaya konulabileceğini gözler önüne sermektedir.

Dağlık Karabağ, Sovyetler Birliği dağılmadan önce Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetine bağlı özerk bir eyaletti (oblast). O dönemde eyaletin nüfusunun çoğunluğu etnik Ermeniyken, etnik Azeriler ise oldukça büyük bir azınlığı oluşturuyordu. 1988 yılında Ermenistan Dağlık Karabağın kendisine bağlanmasını talep etti ve kısa bir süre içerisinde bölgede etnik temelli çatışmalar çıkmaya başladı. Rusya kökenli silahları ve Ermenistanın

verdiği desteği arkalarına alarak, bölgedeki etnik Ermeniler bir süre sonra Dağlık Karabağın Azerbaycandan ayrıldığını ilan ettiler. Bu gelişmeden sonra anlaşamayan taraflar arasında çıkan yoğun çatışmalar sırasında en çok etnik Azeriler mağdur olmuştur. Bir milyondan fazlası yerlerinden edilmiş, göçe zorlanmış ve katliama maruz kalmıştır. 1994 yılında ateşkes ilan edildi ve Dağlık Karabağ ile birlikte bölge çevresindeki Azerbaycana ait bazı belediyeler işgal edilmiş topraklar haline geldi. Ermenistanın ve bağımsızlık iddiasında bulunan Dağlık Karabağ Cumhuriyetinin saldırgan tutumları için herhangi bir yasal dayanağı veya geçerli bir gerekçesi yoktu. Bu gerçek, Birleşmiş Milletlerin Güvenlik Konseyinin Azerbaycanın toprak bütünlüğünü tekrar tekrar belirtmiş olmasından anlaşılabilmektedir. Bağımsızlık iddiasında bulunan Dağlık Karabağ Cumhuriyeti (DKC) hiçbir devlet (Ermenistan dâhil) veya hiçbir uluslararası örgüt tarafından tanınmamaktadır. Dağlık Karabağ sorununa barışçıl bir çözüm getirmekle görevlendirilmiş olan AGİT Misnk Grubunun eşbaşkanları olarak Rusya, Fransa ve Amerika; yaptıkları açıklamalarla olanları Azerbaycan topraklarına yapılan bir Ermeni işgali olarak yorumladıklarını ve Dağlık Karabağı bağımsız bir devlet olarak tanımadıklarını ortaya koymuşlardır. Ancak buna rağmen bugüne kadar işgalin sona erdirilmesi yönünde hiçbir adım atılmamıştır ve sorumlulara karşı hiçbir yaptırım uygulanmamıştır.

Böylece Kırımdaki gelişmeler, Dağlık Karabağ sorunu konusundaki tutumları yüzünden Minsk Grubu eşbaşkanlarının üçünü de bir hayli garip duruma sokmaktadır. ABnin ve Amerikanın Kırım meselesi konusunda bu kadar sert tepki verirken, bu zamana kadar donmuş Dağlık Karabağ sorunu hakkında aynı tepkiyi göstermemiş olması diplomasideki, dış politikadaki ve uluslararası hukukun yorumlanmasındaki çifte standartları gözler önüne sermektedir. Dağlık Karabağ sorununda saldırgan taraf olduğu belli olmasına rağmen, ve (Güvenlik Konseyinin Azerbaycanın toprak bütünlüğüne yaptığı vurguya karşın) Azerbaycanın toprak bütünlüğünü ihlal etmesine ve kimsenin tanımadığı DKCya bu zamana kadar tam destek vermesine rağmen; Ermenistan hiçbir zaman için Rusyanın şu anda karşılaştığı yaptırımlarla karşılaşmamıştır. AB ve Amerika neden Rusya gibi büyük bir ekonomik ve askeri gücü cezalandırmaya bu kadar göze alırken, Ermenistan gibi marjinal bir ülkeyi cezalandırmak istememektedir? Görünüşe bakılacak olursa kimse bu soruyu sormamaktadır. Hatta Rusya, Amerika ve Fransa, Azerbaycanın toprak bütünlüğünü belirterek Ermeni kuvvetlerinin derhal işgal ettikleri topraklardan geri çekilmesini isteyen bağlayıcı olmayan bir BM kararına karşı çıkmışlardır. Buna ilaveten bazı Amerikalı ve Fransız siyasetçilerin davranışları, ABnin ve Amerikanın Dağlık Karabağ sorununa barışçıl bir çözüm bulma çabalarına zarar vermektedir. Bu siyasetçiler, sırf Ermeni diasporasının siyasi ve mali desteğini kazanmak için diasporasının hedeflerini (DKC için uluslararası tanınmanın elde edilmesi) sorgusuz sualsiz desteklemektedirler.

Dünya güçlerinin Dağlık Karabağın işgali ve toprak bütünlüğü sorunu ile ilgili olan bu tutarsız davranışı uluslararası toplumun pek dikkatini çekmemiştir. Kırım meselesi konusunda iyicene kutuplaşmış ve taraflı haberler ve yorumlar devam ederken, bu meseleye benzer olan ve yirmi seneden fazladır çözümsüz bir şekilde devam eden bir sorun Kırımdaki olaylar sebebiyle tekrar arka plana itilmiştir.

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya,Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "DAĞLIK KARABAĞ VE KIRIM: ÇİFTE STANDARTLARIN BİR KARŞILAŞTIRMASI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2014 / 48. Mart 31. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/DAGLIK-KARABAG-VE-KIRIM-CIFTE-STANDARTLARIN-BIR-KARSILASTIRMASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır